



İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

Yıl:11, Sayı:258, 14 Mayıs 1984

Bugün sosyal demokrat, devrimde sosyal faşist
sosyal demokrasiye hayır!

Sosyal-Demokratların (komünistlerin — İS) tüm legal olanaklardan gerçekten başarıyla yararlanmaları, bu olanakları sonsuz kararlılıkla koruyup parti çalışmalarımızın güç noktalarına çevirebilmeleri, ancak proletaryanın budanmamış devrimci istemleri uğruna savaşım adına, ancak devrimci Marksizmin program ve taktikleri adına olanaklı ve zorunludur. (Lenin, c.16, s.160)

Legal olanaklardan yararlanma

Serdar Soylu, Metin Yener

Legal olanaklardan yararlanmak, komünistler için hemen hemen her zaman gündemde olan bir konudur. Ancak faşizmin çözülüşüyle birlikte konu tüm sol hareketin de gündeminde daha fazla önem kazanmıştır. Çeşitli örgütlerde legal olanaklardan yararlanma doğrultusunda bir hazırlık göze çarpıyor. Bu açıdan konu günümüzde özel bir ağırlık kazandı. Biz bu konuda komünistlerin yaklaşımına değineceğiz.

1. TKP illegal ve özgürdür

Devrimini yapmamış bir komünist partisi, ülke koşulları ve burjuva yasalarının sınırları ne olursa olsun özde her zaman illegaldir. Bu, partinin varoluş nedeninin zorunlu bir sonucudur ve burjuva legalitesinin somutta nasıl olduğundan bağımsız bir olgudur.

Burjuva legalitesinin çerçevesi, burjuvazinin kendi düzenini korumak için çizdiği dar ya da geniş sınırları anlatır. Çerçevenin en geniş olduğu durumlarda bile burjuva devleti, tüm organlarıyla, yasalarıyla düzeni korumanın bir aracıdır. Oysa komünist partisi, burjuvazinin ve onun düzeninin düşmanı olan sınıfın,

işçi sınıfının öncü örgütüdür. Partinin görevi burjuva devletini ele geçirmek, yamamak ve işçi sınıfı "yararına" kullanmak değil, onu yıkmak, parçalamak ve yerine proletarya diktatörlüğünü kurmaktır. Proletarya diktatörlüğünü kurma görevi ise, sınırları ne denli geniş olursa olsun, burjuva legalitesinin çerçevesiyle hiçbir zaman bağdaşmaz. Komünist partisinin çalışmasının içeriği illegaldir.

"Komünistler için burjuva devleti örgütlenmiş bir düşman güçtür. Bu devletin yasaları, burjuvazinin devletini ayakta tutmak için kullanılır. Bunu yıkmaktan tek yolu Marksist-Leninist ideolojiyle donanmış partinin önderliğinde proletaryanın örgütlü gücünü kurmaktır. Devrimini yapmamış ülkelerde burjuvazinin örgütlü gücü ile proletaryanın örgütlü gücü karşı karşıyadır. O halde devrimciliği kağıt üzerinde kalmayan bir partinin, ülkede hüküm süren biçimsel legal olanaklardan bağımsız olarak özünde illegal olması kaçınılmazdır." (TKP II. Leninciler Konferansı Kararları, s.84-85)

Bunun tersi bir anlayış ise zaten komünist olamaz. Özde illegal olmayan bir "komünist" partisi, düzene adapte

olmuş demektir. Burjuva legalitesinin çerçevesini aşamayan bir anlayışla, adı ne olursa olsun, hiçbir parti o çerçeveyi parçalayamaz. Düzenin izin verdiği sınırlar içinde debelenip belki küçük yararlar almasını sağlar ama öldürücü darbeyi vuramaz. Öldürücü darbe, mantığı gereği, ancak burjuva legalitesinin sınırları dışından vurulabilir.

Özde her zaman illegal olan komünist partisinin, biçim olarak legal kurulup kurulmaması farklı bir sorundur. İşçi sınıfının savaşımı, burjuvazinin belli reformlar yapabilecek denli güçlü olması vb. nedenler sonucunda burjuva yasalarında böyle bir olanak açılmışsa ve ideolojiden ödün vermeden legal bir komünist partisi kurulabiliyorsa o zaman neden legal örgütlenmeye gitmesin? Bu, partinin özde her zaman illegal oluşuyla çelişmez. Ayrıca parti, legal de örgütlenirse, her zaman belli dallarda illegal örgütlenmeyi sürdürmeli, genelde illegal bir çekirdek tutmalı ve anında örgütsel açıdan da illegale geçebilmeye hazırlıklı olmalıdır.

Tarihsel deneyim, legal örgütlenen komünist partisine sağlıklı kalabilen örnekler pek vermemiştir. Ama bu,

komünist partisinin legal örgütlenmesinin yanlış olduğunu göstermez. Legal olan çok sayıda komünist partisinin giderek legalizme kayması, oportünizmin nesnel ve öznel koşullarıyla bağlı bir olgudur. Bu partilerin özde illegal kalmayılarıyla bağlıdır. Zaten zayıf olan illegal özleri nedeniyle, bu partiler örgütlenme biçiminde legal olunca özde de legal olmaya kaymışlardır.

Bizim menşevikler ise daha da ustadırlar. Daha parti biçiminde illegalken, onlar özde legale çıkmışlardır. Önce illegaliteden yakınlıkla işe başlayıp sonra burjuvaziden legal örgütlenme hakkı istemeye, bunu özgürlük ile eşit göstermeye yöneldiler ve giderek sınırları geniş bir burjuva legalitesini hedef edindiler. Özgürlük adına burjuvazinin tutsağı oldular.

Kuşkusuz komünist partisinin özde legal olduğu zamanlar da olur. Ama bu ancak partinin yıkmayı amaçlamadığı bir legal çerçeve içinde olabilir.

2. Legalite devrim sorunudur

Komünist partisi ancak proletarya diktatörlüğü altında gerçek anlamda

legal olabilir. Gelgelelim bu legalitenin tohumları devrim kavgası içinde atılır ve filizlenir. Devrim kavgası içinde, burjuva legalitesine karşı alternatif devrimci legalite doğar.

Komünistler için legalite, yasaların çerçevesi içinde yer almadan önce geniş yığınların gönlünde yer almak, onların gözünde meşrulaşmak demektir. Bir yanıyla bu, partinin burjuvaziye karşı proleter hegemonyasını başarıyla yaşama geçirdiğinin göstergesidir.

Devrim savaşı yükseldikçe ve parti daha geniş yığınları ardına aldıkça, halkın gözünde, burjuva legalitesini hiçe sayan bir meşruluk kazanır. Zaten ancak yığınların bilincinde ve gönlünde meşruluk hegemonyasını başarıyla yaşama geçirdiğinin göstergesidir.

Devrim savaşı yükseldikçe ve parti daha geniş yığınları ardına aldıkça, halkın gözünde, burjuva legalitesini hiçe sayan bir meşruluk kazanır. Zaten ancak yığınların bilincinde ve gönlünde meşruluk hegemonyasını başarıyla yaşama geçirdiğinin göstergesidir.

Alternatif devrimci legalite, önce bir devletin yasal çerçevesi gibi değil de, partinin, devrim organlarının, komitelerin vb. aldığı kararlarda yaşam bulur. Devrim ve parti o denli güçlü bir meşruluk kazanmıştır ki, bu meşruluğa dayanarak, onu harekete geçirmek üzere devrim ve parti organlarının aldığı kararlar burjuva legalitesinin yerine geçer.

Bu anlamda legalite devrim sorunu olduğu gibi, devrim de legalite sorunudur. Bir yandan işçi sınıfı partisinin legal olabileceği çerçeve devrim sürecinde filizlenir ve devrimden sonra proletarya diktatörlüğünde yerleşik varlık bulur. Öte yandan devrim de zaferden önce kendi legal çerçevesini yaratmaya başlar.

Her gerçek halk devrimi burjuva devletini parçalamak zorundadır. Aynı zamanda halk devrimi en demokratik bir eylemdir. Öyle ki onun demokratikliği, hiçbir burjuva demokrasinin çerçevesine sığmaz. Devrim savaşı yükseldikçe yeni devletin de tohumları filizlenir. Başka bir deyişle, nasıl devrim demokrasi sorunudur, demokrasi de devrim sorunudur diyoruz, buradaki mantık aynen legalite için de geçerlidir.

Komünist partisi, burjuva legalitesi açısından her zaman özde illegal olan görüşlerini legal kılan yapının doğmasıyla legal olabilir. Bunu bu şekilde anlamadık mı, oportünizmin burjuva kuyrukçusu, legalist anlayışından bir adım öteye gidemeyiz. Burjuva devletini yıkmak ufuklarına bile girmediğinden, oportünistler, legaliteyi de ancak burjuvaziden izin koparmak diye anlıyorlar. Böyle olunca, bizim menşeviklerin çeşitli koşullarda sayısız kez örnekledikleri gibi, legalite savaşını burjuvaziden saygınlık kazanma savaşını olarak belirliyor. Legal olanakların, partinin legal örgütlenmesinin ne denli avantajlı çalışma koşulları yaratığına ilişkin öne sürdükleri görüşler, bu legalist savaşımın kılıfı olmaktan öteye geçmiyor.

Oysa legal olanaklardan yararlanmak bizim için de çok önemlidir. Hatta burjuva yasalar çerçevesinde legal parti kurabilmeyi de isteriz, neden istemeyelim? Şimdi legal olanaklara neden önem veriyoruz, hatta legal örgütlenmeyi bile neden isteriz sorusuna geçelim.

3. Burjuva legal olanaklardan illegalin yararlanması

Komünist partisi özde her zaman illegal olduğuna göre, legal olanaklardan yararlanmanın ölçütü de illegal fikir, siyaset ve örgütü şu ya da bu yönden güçlendirmektir. Bunu Lenin şu sözlerle çok güzel özetlemiştir:

“Örgütlerin biçimi açısından illegal ‘kendini’ legale ‘uyarlar’. Ama partimizin çalışmasının içeriği açısından legal çalışma ‘kendini’ illegal fikirlere ‘uyarlar’.” (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.18, s.392)

Legal olanaklardan illegal güçlendirme yönünde yararlanma genel çerçe-

vesi içinde, legal olanaklardan yararlanmanın illegal nasıl, ne açıdan güçlendirileceğine birçok neden sıralanabilir.

Lenin’in çeşitli savaş biçimlerini kullanmayı öğrenmenin gerekliliğine ilişkin şu sözleri, legal savaşım biçimleri içinde de geçerlidir:

“...Birincisi, görevini yerine getirebilmek için devrimci sınıf, toplumsal faaliyetin istisnasız her biçimini ya da yönünü ustaca kullanabilmelidir..., ikincisi devrimci sınıf bir biçim yerine bir başkasını, en hızlı ve atik olarak geçirmeye hazırlıklı olmalıdır.

“Herkes kolayca kabul eder ki, tüm silahları, düşmanın elinde bulunan ve bulunabilecek olan tüm savaş araç ve yöntemlerini kullanma eğitimi yapmayan bir ordu akılsızca davranıyor, hatta suç işliyordur. Bu siyasette savaş sanatından daha da geçerlidir. Siyasette, gelecekteki belirli koşullarda hangi savaşım yöntemlerinin uygulanacağını ve bizim avantajımıza olacağını bilmek daha da zordur. Eğer bütün savaşım biçimlerini uygulamayı öğrenmezsek, ciddi, hatta bazen belirleyici yenilgiye uğrayabiliriz...” (Lenin, c.31, s.96)



İçinde savaş verdiğimiz ortamda legalitenin sahibi olan sınıfın legal olanaklarından yararlanmayı, legal savaş biçimlerini kullanmayı öğrenmek kuşkusuz işçi sınıfı için büyük önem taşır.

Legal olanaklardan yararlanmanın illegal için bir başka yararı da şudur:

“Legal birlikler, illegal örgütler için ve yığınlar arasında işçi sınıfı dayanışması fikrinin yaygın, legal olarak savunulması için belli ölçüde perde işlevi görür.” (Lenin, c.20, s.500)

Legal olanakları kullanmanın önemi, ölçüsü ve biçimi kuşkusuz döneme göre değişir. Devrimci savaşım, bununla bağlı olarak alternatif devrimci legalite

hızla güçleniyorsa, burjuvazinin legal olanaklarından yararlanmak değil, tam tersine yararlanmamak gerekebilir. Bu konuya ileride geleceğiz. Ancak, şu kesindir ki bu, devrime az zaman kala olabilir. Bu olana dek burjuva legalitesi, geniş yığınların gözlerini çevirmiş oldukları bir platformdur. Legal olanaklardan yararlanmak bu açıdan da büyük önem taşır.

Gericilik döneminde parti hücrelerinin ve komitelerinin görevlerini sıralarken Lenin şöyle diyor:

“Bu hücrelerin ve komitelerin görevi şu olmalıdır: Tüm yarı-legal ve olabildiğince legal örgütlerden yararlanmak, ‘yığınlarla yakın bağları’ korumak ve çalışmayı öyle bir yöneltmek ki, Sosyal-Demokrasi (komünizm — İ.S.) yığınların tüm gereksinimlerine karşılık verebilsin.” (Lenin, c.15, s.354)

Döneme göre değişmekle birlikte, çoğu zaman legal olanaklar yığın bağları açısından çok önemli bir platformdur. Ancak yararı, önemi hep illegali güçlendirmek çerçevesi içinde, illegale bağlı kalındığı sürece dir.

yattığı mutlak bir ilkedir. Herşeyden önce şu olgu bunu dayatıyor: Burjuva demokratik legaliteye inanmayı sürdüren ve mutlaka bu aldanmışlıktan vazgeçirmemiz gereken geniş bir proleter tabaka ve daha da geniş proleter olmayan emekçi ve sömürülen yığınlar vardır.” (Lenin, c.31, s.196)

Komünistlerin legal olanaklardan yararlanmaları işte hep bu mantıklıdır. Onlar hiçbir zaman burjuva legalitesinin saygınlığını arttırıcı yönde davranmazlar. Onlar için legal olanaklar, “legal örgütler, illegal çekirdeğin görüşlerinin yayılmasını sağlayan odak noktalarıdır.” (Lenin, c.18, s.392) Parti legal örgütlenmişse, o zaman bu örgütlenmenin kendisi de illegal görüşleri yaymayı sağlayan bir odak noktası olmak durumundadır.

Komünistler, burjuva legal platform ta göbeğine girip çalışırlar ama bu çalışma, burjuva düzenine zarar vermek, onun legalitesini gözden düşürmek amacına hizmet eden bir araçtır. Oportünistler için ise durum farklıdır. Onlar için burjuva legalitesi içinde “saygın” bir yer kazanmak amaçtır. Bu, gerçek anlamda “legal olanaklardan yararlanmak” değildir. O olanaklar içinde kendine yer açıp yerleşmektir.

Legal olanaklardan yararlanmak devrimi başarmanın önkoşuludur. Legal olanaklara uyarlanmak, çalışmayı burjuva legalitesinin çerçevesine indirgemek ise devrimi satmanın yoludur. Bu nedenle de sonuçta burjuva legalitesi “komünistlerden” yararlanmış olur.

“...Sosyal-Demokratların (komünistlerin — İ.S.) tüm legal olanaklardan gerçekten başarıyla yararlanmaları, bu olanakları sonsuz kararlılıkla koruyup parti çalışmamızın güç noktalarına çevirebilmeleri, ancak proletaryanın budanmamış devrimci istemleri uğruna savaşım adına, ancak devrimci Marksizmin program ve taktikleri adına olanaklı ve zorunludur.” (Lenin, c.16, s.160)

Proletaryanın devrimci istemleri legal olanaklara uyarlanmak, çalışmayı legal olanaklardan yararlanmak olmaz! Gerçek anlamıyla legal olanaklardan yararlanmak, oportünizmin doğası gereği, oportünistler için olanaklı değildir. Oportünizme tepki olarak, bazı devrimcilerde de ters yüz edilmiş bir oportünist anlayış beliriyor:

“Deneyimsiz devrimciler çoğu zaman santıyorlar ki legal savaşım yöntemleri oportünisttir... illegal savaşım yöntemleri ise devrimcidir. Oysa bu yanlıştır... İlegal savaşım biçimlerini legal savaşımın her biçimiyle birleştirmekten aciz olan devrimciler gerçekte zavallı devrimcilerdir. Devrim zaten patlamışken ve onun etkisiyle herkes devrime katılırken... devrimci olmak zor değildir... Doğrudan, açık, gerçekten yığınlar ve gerçekten devrimci savaşım henüz yokken devrimci olmak, (propaganda, ajitasyon ve örgütlenme yoluyla) devrimin çıkarlarını devrimci olmayan organlarda ve çoğu zaman düpedüz gerici organlarda, devrimci olmayan bir durumda ve devrimci eylem biçimlerine olan ihtiyacı hemen anlayamayan yığınlar arasında savunmak çok daha zor ve çok daha değerlidir.” (Lenin, c.31, s.96-97)

Legal olanaklardan doğru bir şekilde yararlanabilmek işte bu anlayışla olanaklıdır. Legal olanaklardan yararlanmayı reddetmek de, oportünistler gibi legal olanakların içine sıkışmak da sonuçta burjuva legalitesine hizmet eder. Yararlanan burjuva legalitesi olur.

5. Legal olanaklardan yararlanmanın döneme göre değişimi

Legal olanakların yeri, rolü, sınırları gericilik döneminde, burjuva demokrasinin sorunsuz yaşandığı dönemlerde, devrimci durumda vb. değişiklik gösterir. Bununla bağlı olarak, komünist partisinin bu olanakları ne ölçüde

4. Biz mi legal olanaklardan, onlar mı bizden yararlanacak?

Eğer komünistler legal olanaklardan illegal özlere doğrultusunda, illegale uyarlı olarak yararlanamıyorlarsa, bu son çözümlemede, burjuva legalitesi “komünistlerden” yararlanıyor demektir.

Komünistlerin legal olanaklardan yararlanma mantığını Lenin’in şu sözleri anlatıyor:

“İlegal ve legal çalışmanın birleştirilmesi, yalnızca bugünkü dönemin, proleter diktatörlüğünün arefesi döneminin tüm özelliklerinin değil, aynı zamanda, komünistlerin kazanamayacağı hiçbir çalışma alanı olmadığını ve de olamayacağını burjuvaziye kanıtlaya zorunluğunun da-

kullanıp kullanmayacağı, kullanma biçimleri vb. de dönemlere göre değişir.

Gericilik döneminde legal olanaklar sınırlıdır. Kullanılması daha zordur. Ama yığınların gözünün baktığı en yüksek siyasal platform, bu sınırlı, kullanımı zor olanaklardır. Parti böyle dönemlerde var olan olanakları sonuna kadar kullanır.

Kendi deneyimizden örnek verelim. II. Leninciler Konferansı yığın çalışması üzerine aldığı kararda, 12 Eylül sonrası dönem için parti örgütünün önüne şu hedefleri koydu:

“Herşeyden önce parti örgütünü güçlendirmek ve sıkı bir illegal örgütlenmeyi sağlamak zorundayız. Bu herşeyin temelidir. Partimizin çevresel (periferal) örgütlenmeleri olan muhabir guruplarını da güçlendirmeli ve daha iyi bir illegal çalışmaya sokmalıyız.

“Partimizin yığın çalışmasındaki ikinci halka, illegal anti-faşist yığınsal savaş merkezleridir. Okullarda, mahallelerde, fabrikalarda, işyerlerinde, kırsal yerleşim birimlerinde faşist yönetime karşı her çeşit hoşnutsuzluğa, tepkiye öncülük ederek bu merkezleri kurmalı, ya da kurulması için yardımcı olmalıyız. Gerçek anti-faşistleri, faşizme karşı, devrim için savaşmaya niyetli ve yetenekli olanları toparlayacak, yığınların içine gömülü ve yığınlarla bağlı bu örgütler, komünistlerin yığın bağlarının geliştirilmesinde büyük öneme sahiptir. Her birimin ve ülkenin ekonomik siyasal sorunlarını kendisine kalkış noktası yapan bu örgütler, siyasetten uzaklaşan, ya da tutunacak dalı kalmamış unsurları kazanmakta yakalanması gereken ana halkadır.

“Partimizin yığın çalışmasının üçüncü halkası legal örgütlerdir. Yönetiminde kimin olduğuna bakılmaksızın halk yığınlarının bulunduğu her örgütte komünistler çalışmak zorundadır. Yığınlar neredeyse biz de oradayız.” (TKP II. Leninciler Konferansı 1981 Kararlar, s.95-96)

Kuşkusuz ılık burjuva demokrasisi koşullarında da legal olanaklardan yararlanmak önemli bir zorunluluktur. Bu barışçıl koşullarda hem olanaklar geniştir, hem de yararlanma gereği büyüktür. Yararlanma yine burjuva legalitesinin saygınlığını düşürücü yöndedir ama bu uzun ve sabırlı çalışma işidir. Burjuva legalitesinin bir çırpıda saygınlığını yitireceği bir ortam yoktur.

Devrimci durumda ise ortam farklıdır. Legal olanakların yeri ve rolü, devrimci durumun kendi gelişmesine, ulaştığı düzeye göre değişir. Bu sürece göre de parti de yararlanma ölçü ve biçimlerini ayarlamak zorundadır. Önemli olan yığınların ulaştığı düzeyden kopmadan, burjuva legalitesini onların gözünde hergün biraz daha düşürücü yönde davranmaktır. Zamanı gelir bu, hiç yararlanmamayı da *getirebilir*.

Devrimci durumda burjuvazinin yönetemezliği, burjuva devletin dağılma süreci zaten söz konusudur. Öte yandan yığınların hareketliliği, kendi nesnel mantığı içinde, burjuva yasalarının sınırlarını zorlamaya yönelir. Yığınların gözü, giderek ülkede gelişen devrimci savaşın odağına çevrilir. Giderek legal çerçevede yer bile almayan, yasalarda adı bile geçmeyen eylem biçimleri, olanaklar çıkar. Yükselen hareketlilik burjuvazinin legalitesini daha da geçersizleştirmeye, kendi alternatif devrimci legalitesini yaratmaya doğru yönelir. Örneğin işçiler fabrikeyi işgal eder, üretime elkoyar, ve herşeyi kendileri yönetmeye başlarlar. Mahallelerde devletin güvenlik güçlerinin değil, yerel halk milislerinin sözü geçer vb.

Bu gelişmenin özne ögeden bağımsız nesnel bir yanı vardır. Ancak bu gelişme karşısında öznel ögenin önemli görevleri vardır. Menşevikler nesnel gelişmeyi bile geriletmeğe “ustalığını” gösterdiler. Oysa görev, bu gelişmeyi ilerletmektir.

Parti devrimci durumun belirtilerini, ipuçlarını yakaladığı anda, bir yandan

legal olanakları kullanırken öte yandan halkın burjuva legalitesine karşı en yığınsal savaşını örgütler. Zaten legal olanakları da bu yönde kullanır. Devrimci durum yükseldikçe parti bilinçli olarak burjuva legalitesini laçkalaştırır, onun saygınlığını düşürmek için elinden geleni yapar. Ayrıca parti, işçi sınıfının kendi alternatif devrimci legalitesini kurmasına öncülük eder. Eğer bu öncülük olmazsa, nesnel olarak gelişen devrimci legalite ya çürüyüp yıkılabilir ya da küçük burjuva etkiyle çarpık gelişir.

1974'ten sonra Türkiye'de yaşadığımız deneye bakalım. Gelişen devrimci hareket için önce 1976, asıl olarak ise 1977 1 Mayıs'ı bir dönüm noktası oldu. Yasalara karşı İstanbul'un göbeğinde, görülmemiş kalabalıklarla 1 Mayıslar kutlandı. Bundan sonra şehirlerde valilerin, belediye başkanlarının sözü geçmez oldu. Polis bölge güvenliğini alayırken polis örgütü bölündü. Daha bir dizi örnek sayılabilir. Menşevikler bu güzelim gelişmeyi baltaladılar. Yığınların gözünü ille de burjuva legalitesine döndürmek için uğraştılar. “TKP'ye özgürlük” belgisi bunun en çarpıcı



örneğidir. Bu dönemde tam tersine partinin yapması gereken, yığınların burjuva legalitesine olan nefretini körüklemek ve işçi sınıfının, halkımızın savaşını içinde filizlenen devrimci alternatif legaliteyi gerçek alternatif yapabilmek için eylem yürütmektir.

Legal olanaklardan devrimci durumda yararlanmanın çok ince, hassas bir mantığı vardır. Bunun reçetesini çıkarmak yanlıştır. Ama genel eğilim olarak şunu diyebiliriz:

Devrim savaşımını yükseltici yönde yararlı bir platform olduğu sürece ve o ölçüde legal olanaklardan yararlanılır. Eğer yararlanmaya geçecek bir legal olanak kalmazsa, devrimci savaşım burjuvazinin legalitesinden yararlanmaya gerek kalmayacak denli daha

güçlü bir platform yaratmışsa, alternatif devrimci legalite toplum çapında sözünü geçirebilme olanağına sahipse, o zaman işte *bu olanağı* zorlamak gereklidir. Böyle bir durumda dönüp ille de gözden düşmüş ya da hızla düşmekte olan burjuva legalitesinden yararlanmak, ona kaybettiğini kazandırmak anlamına gelebilir.

Bu söylediklerimizin mantığını seçimleri boykot konusunda da örnekleyebiliriz. Yığınların *önemli bir azınlığı* bile gözü seçimler üzerinde, hâlâ seçimlerden birşey bekler durumda ise, önerilecek boykot “devrimciliği tatmin”den öteye geçmez. Yığınların iyice hareketlendiği, burjuvazinin iyice yönetemez bir duruma geldiği bir dönemde ise boykot eylemi burjuvazinin legalitesini geçersiz kılmada önemli bir araçtır.

Ekim Devrimi'nden önce, bu söylenenlere çok canlı bir örnek yaşanmıştır. Bir yandan ikili erk doğmuş ve Sovyetler, Menşeviklerin ve Sosyalist Devrimcilerin tutumu yüzünden tek gözünü burjuva legalitesine diken bir yol izlemiştir. Lenin, Sovyetlerin bu

deki herşeydir. Yasaların izin verdiği her siyasal, kültürel, mesleki vb. kuruluş, dernek, sendika, kooperatif, kulüp, basımevi, gazete, dergi vb. ve tüm siyasal mekanizmalar hepsi legal olanak kapsamına girer.

Legal olanaklardan yararlanırken önemli bir sorun vardır. Illegal içeriği, rahatça, aynı biçimde legal olarak dile getirmek çoğu zaman olanaklı değildir. Demek ki çalışmanın *biçimi* legal olanaklara göre ayarlanmak zorundadır. Partinin ideolojisi, programı, taktiği legal bir konumdan, devrimci içeriği hiç boşaltılmadan nasıl savunulur? Lenin buna şöyle bir örnek veriyor:

“Şöyle bir itiraz öne sürülebilir: Tüm seçim kampanyasının parolası olarak cumhuriyet belgisini kullanmak, bu kampanyayı legal yürütme olasılığını dışlar ve böylece legal çalışmanın önem ve gerekliliğini anlaşılmasına ciddi yaklaşılmadığını gösterir. Ama böyle itirazlar likidatörlere yaraşır safasatardır. Legal olarak cumhuriyeti savunamayız. (Duma kürsüsü hariç. Cumhuriyet propagandası buradan legalite çerçevesinde *iam olarak* yürütülmelidir.) Ama demokrasiyi savunurken, yazdıklarımızı ve söylediklerimizi *öyle* ayarlayabiliriz ki liberal ve narodnik monarşistleri reddeder, onlarla alay ederiz, *öyle ki* okuyanlar ve dinleyenler, monarşiyle Rusya'daki despotluğu... birbirine bağlarlar. Ruslar uzun bir kölelik okulundan geçtiler, satır arasını okumayı ve konuşmacının söylemediği yerleri eklemeyi öğrendiler.” (Lenin, c.17, s.253)

Siyasal savaşımın burjuva legalitesi içinde en üst örgütü parlamento ve ona bağlı olarak seçim platformudur. Komünist partisinin, yıkmak istediği düzenin bu siyasal organını ona karşı kullanması gerekir. Bu organların, mekanizmaların halk üzerinde yarattığı illüzyonlar yıkılmadan devrim yapılamaz.

Bu nedenle Lenin, en gerici parlamentolarda bile çalışılır, diyor. Bolşevikler Duma'ya kendi temsilcilerini sokuyorlar. Bolşeviklerin bu deneyimini yine Lenin'den okuyalım:

“...Duma'dan devrimci Sosyal-Demokratların (komünistlerin — İ.S.) yararlanması ile oportünistlerin yararlanması arasındaki fark şöyledir: Milletvekilleri ve çoğu kez onları çevreleyen burjuva entellektüellerinin, parlamenter etkinliği temel, herşeyin en önemlisi, kendi içinde bir amaç yapma eğilimiyle çarpışmanın gerekliliği. Özellikle, gurubun, bir bütün olarak işçi sınıfı hareketinin çıkarlarına bağımlı kılınmış işlevlerden biri olarak çalışmasını sürdürmesi ve partiyle sürekli ilişki içinde olması, partiden, parti görüşlerinden, parti kongrelerinin ve merkez kurumlarının verdiği direktiflerden uzaklaşmaması, bunları uygulaması için bütün çaba gösterilmelidir.

“...Şunu akılda tutmak can alıcı önem taşır. Parlamentodaki Sosyal-Demokrat (komünist — İ.S.) gurubun faaliyetlerinin amacı *bütün* öteki siyasal partilerinkinden ilkesel olarak farklıdır. Proletarya partisinin amacı, oradaki güçlerle uzlaşmalara gitmek ya da çekişe çekişe pazarlık etmek, kârş-devrimin feodal-burjuva diktatörlük rejimini ümitsizce yamamaya yardımcı olmak değil, işçi yığınının sınıf bilincini, düşüncede sosyalist berraklığını, devrimci kararlılığını ve çok yönlü örgütlülüğünü geliştirmektir. Duma gurubunun faaliyetlerinde her kürsüsünden sosyalist devrimin amaçlarını yükseltmeye daha çok dikkat harcanmalıdır. Duma kürsüsünden sosyalizmin, yani bilimsel sosyalizmin temel kavramlarının ve amaçlarının propagandasını yapan konuşmaların daha sık işitilmesini sağlayacak yönde çaba gösterilmelidir... Duma'daki Sosyal-Demokrat (komünist — İ.S.) gurup, devrimin sancağını, ileri sınıfın sancağını yükseklerde tutmalıdır.” (Lenin, c.18, s.439-440)

Menşevikler, Duma'nın devrimin bir

6. Legal olanaklar nelerdir, legal örgütlerde nasıl çalışılır, ve tutumumuz ne olmalıdır?

Geniş bir tanım yaparsak legal olanak, o günkü düzenin yasaları çerçevesin-

silahı olacağını söylüyorlar. Lenin ise "bakanvari" parlamentarizm değil, devrimci ve illegal parlamentarizm, diyor. Hükümet, Duma'daki Bolşevik temsilcileri sürgüne göndermekle tehdit ediyor. Bolşevikler bunu yığınları ayaklandıracak bir ajitasyon malzemesi olarak görüyorlar. Legaldeki tutum ancak böyle kahramanca ve parti hattına sınımsız bağlı olursa komünistçedir. Komünistler için legal konum, iyi para kazanılacak, burjuva saygınlık edinilecek bir "mevki" değil, cesaret ve kahramanlık gösterilecek bir alandır.

Yaygın bir propaganda-ajitasyon aracı olarak legal yayın olanağını kullanmak da önemlidir. Seçim platformu için verdiğimiz ezop dili örneği yayın alanında da geçerlidir. Bu dilin bırakacağı açıkları illegal yayın kapatır.

Son bir örnek de diğer siyasal partiler ve devrimci örgütlere ilişkindir. Öteki devrimci örgütlere girmekle ilgili olarak Lenin şunları söylüyor:

"...Sosyal-Demokratların (komünistlerin — İ.S) hiçbir durumda ve hiçbir koşul altında parti-dışı (yani, az çok bilinçli ya da bilinçsiz burjuva) örgütlere katılmayacaklarını söylemek yanlış olurdu..."

"Proletarya partisinin ideolojik ve siyasal bağımsızlığını korumak, sosyalistlerin sürekli, değiştirilemez ve mutlak görevidir. Bu görevi yerine getirmekte kim başarısız olursa, onun (sözde) 'sosyalist' inançları ne ölçüde olursa olsun, o artık gerçekte sosyalist olmaktan çıkmıştır..."

"Koşullar bizi, özellikle bir demokratik devrim, özgül olarak da proletaryanın önde gelen rol aldığı bir demokratik devrim döneminde, parti-dışı örgütlere katılmaya zorlayabilir. Böyle bir katılma, örneğin belli belirsiz demokratik bir dinleyici topluluğuna sosyalizmin övgüsünü yapma amacı için, ya da sosyalistlerin ve devrimci demokratların karşı-devrime karşı ortak savaşımının çıkarları açısından önem taşıyabilir. Birinci durumda, böyle bir katılım kendi fikirlerimizin kabulünü sağlamada bir araç olacaktır. İkinci durumda, belli devrimci amaçlara ulaşmak için savaşkan bir birliği temsil edecektir. Her iki durumda da, katılma ancak geçici olabilir. Her iki durumda da bu, eğer işçilerin partisinin bağımsızlığı bütünüyle güvence altındaysa ve eğer parti, parti-dışı birliklere ve

konseylere 'görevli olarak' yollanmış üye ve gurupları bir bütün olarak denetliyor ve onlara yol gösteriyorsa, yapılabilir." (Lenin, c.10, s.80-81)

Lenin burada özetle şöyle diyor: Parti dışı örgütlere katılım partinin kararı ve sıkı denetimiyle olur ve buralarda yapılacak yığın çalışması partinin bağımsızlığını zedeleyici olmaz. Bu fikre Lenin'den daha çok örnek verilebilir:

"İlegal bir partinin tüm legal olanaklardan — basın, Duma, hatta sosyal sigorta yasası — yararlanması akla yatkındır. Ancak yalnızca ajitasyon ve örgütlemeyi genişletmek için. Ajitasyonun özü devrimci kalmalıdır." (Lenin, c.19, s.50)

"Legal işçi sınıfı örgütlerindeki tüm çalışmalar tarafsız bir ruhta değil, RSDİP'nin Londra Kongresi'nin ve Enternasyonal'in Stuttgart Kongresi'nin kararları doğrultusunda olmalıdır." (Lenin, c.19, s.426)

Lenin'in sürekli vurguladığı, legal olanaklardan yararlanırken parti denetiminin sıkı varlığı ve parti çizgisinin kararlı savunusudur. *Biçimde* bu çizginin savunusunu legal olanaklara göre ayarlarken, devrimci *özü* hiçbir zaman bulandırmamaktır. Bu ise legal olarak çalışan kadrolar, legal illegal formasyonlarıyla en ustaca bağlamayı bildikleri sürece olanaklıdır.

7. Legal ve illegal çalışmanın bazı yönleri

Komünist partisi legal olanakları, illegal hem ideolojik, hem örgütsel alanda güçlendirmek için kullanır. Örgütlediği yerlerde bir yandan görüşlerinin her somut olayda, yaşam içinde propagandasını yaparken, öte yandan bu görüşleri benimseyen insanları partiye kazanır.

Legal olanaklar hem yeni kadrolar kazanmak için elverişli kanallardır, hem de kazanılmış kadroların sınaması, denenmesi açısından iyi bir platformdur.

İlegalde kadroların yetiştirilmesi, denenmesi, sınaması bazı açılardan legale oranla daha zordur. İlegal çalışmada çok şey gizli kalabilir. Bunu daha iyi anlayabilmek için iki uç örnek verelim, iki çalışma biçimi örnekleyelim.

Birinci örnek, yayın dağıtım alanında çalışan bir yoldaş. Genellikle yayın dağıtım ağırları tekli ve dolaylı ilişkilerle yürütülür. Burada çalışan yoldaşımızın parti görevi, onbeş günde bir gidip, kaba bir örnekle, umumi tuvaletin sifonuna yerleştirilmiş gazeteleri alıp evine getirmek, bunları ertesi gün 15 pakete bölüp, gizleyip, hepsini alınacağı zamandan 10 dakika önce dolaylı ilişki için saptanan yerlere koymak, alınıp alınmadığına bakmak, alınmayanları toplayıp geri getirmektir. Bu yoldaş belli aralıklarla ideolojik eğitim ve siyasal bilgilenme için, kendi ağının dışında bir yoldaşı görecektir. Ağ içinde görevli yoldaşın yaptığı işin içeriği parti için yaşamsal önem taşımaya karşın, böyle bir çalışma içinde yoldaşın ideolojik eğitim yapması için ne partili yoldaşları ile, ne sempatanlarla, hatta ne de çevre ile sık sık yaptığı tartışmalardan kaynaklanan bir itici etken yoktur. Tam tersine, parti kendisine, "kimse ile komünizm konusunu tartışma" direktifi vermiştir. Bir anlamda bu yoldaşın hem ideolojik eğitimi, hem kişiliğini proleterleştirmesi, ağırlıkla kendi iç dinamikleri ile bağlıdır.

İkinci örnek olarak bir mahalle derneğinde çalışan yoldaşımızı alalım. Bu yoldaş üç kişiden oluşan, yine illegal bir hücrenin üyesidir. Hücrenin de görevi derneği yönlendirmektir. Yoldaşımız her hafta öteki iki partili yoldaş ile birlikte toplantı yapar. Bu toplantıda derneği yönlendirme sorunları tartışılır, ideolojik eğitim, açık eleştiri-özeleştiri yapılır. Haftanın diğer bir gününde, derneğin yürütme kurulu toplantısında,

mahallenin sorunları tartışılır, çözüm yolları aranır. Çeşitli siyasal akımların bu sorunlara yansımaları yaşamda ortaya konur. Aynı haftanın başka bir gününde ise dernek lokalinde aynı yoldaş o günkü siyasal olaylar, mahallenin çeşitli sorunları konusunda dernek üyeleriyle sohbet eder. Bu mahalle derneğinde çalışan yoldaşımız eğer işinde başarılı olarsa, hem parti yayınlarını, hem de günlük gazeteleri iyi izlemek, hem de partinin genel siyasetini, günlük mahalle somutuna indirmek zordur.

İki zıt uçtan gördüğümüz bu örnekler durumu açıkça sergiliyor. Yalnızca illegal çalışma yapan yoldaşlar için hem kendilerini yetiştirmek daha zordur, öte yandan partinin bu yoldaşları denetlemede ve başarı oranını görmede ölçütleri daha kısıtlıdır. Bu yoldaşların belli eksiklikleri uzun süre açığa çıkmayabilir. Oysa legal olanaklardan yararlanma görevi olan yoldaşların çalışmalarındaki eksikler ve yanlışlar (varsa), yalnızca partinin değil herkesin de gözü önünde olacaktır. Eksik ve yanlışları parti daha çabuk görüp daha çabuk düzeltebilecektir. Legal olanaklar bunun için kadro yetiştirme, deneme ve sınama açısından da önemli bir alandır.

Bununla da bağlı olarak, legalde çalışan kadrolar için başlıca iki tehlike vardır: Birincisi, legal platformda görev alan parti üyelerini siyasal polis bilme, izleme olanağı illegale oranla çok daha fazladır. Bu kadrolar, işleri gereği partinin görüşlerini kamuoyunda savunurlar, amaçları kamuoyunda görüşleri ile tanınmak ve devrimci alternatifini yerel ya da ülkesel planda koymaktır. Zaten bu amaç her ne kadar legal sınırlamalara uygun biçimde yerine getirilse de başlı başına siyasal polisi üstüne çeken, izlemeyi başlatan nedendir. Herhangi bir olayda ilk toplanacak kadro işte bu legalde çalışan kadrolardır. Lenin bu kadrolar için, örneğin Duma'daki Bolşevikler için, "topun ağızındaki kadrolar" diyor.

Daha önemlisi ise ikinci tehlikedir. Legalde çalışan kadrolar burjuva ideolojisi ile her an yüz yüzedir. Yakın çevreden gelen yoğun etki, özellikle birtakım somut iş ve olay da düşman ideoloji çerçevesinde olacaktır. Parti üyesinin görevi bu ideolojinin etkisini önce kendisinde, sonra çevresinde her küçük somut olay ve iş temelinde, sabırla kırmak olmalıdır. Küçümsemeyelim. Egemen ideoloji, şu anda toplumu yöneten burjuva ideolojisi, çok uzun süredir toplum yaşamını yönetmiştir.

Legalde çalışan kadroların karşılaştıkları bu tehlikelere karşı durmada ana halka illegali güçlendirmektir.

8. Legal illegal bağlamanın belirleyici önemi

Legalde çalışan kadroların karşılaştıkları tehlikelerin baskısıyla kolayca doğabilen bir mantık vardır. Legal çalışma ortamının beslediği bu mantık, basınç arttıkça illegal çizgi ve örgüt bağını zayıflaması, bu yoldan basıncın azaltılmasıdır. Bu ilk bakışta çok sağduyulu görünür ama sağduyulu görünmesinin nedeni bakıştaki legalist bulanıklıktır. Gerçekte bu mantık tamamen yanlıştır. Menşeviklerin acı örnekleri bunu yaşamda sergiledi. Legalizm hangi menşeviği tutuklamadan, işkenceden kurtardı?

Legalde çalışan kadroların karşılaştıkları basınca karşı koymanın tek doğru yolu, illegal, illegalle bağları daha da güçlendirmektir.

Bunun ilk basamağı partinin illegal devrimci çizgisini daha iyi özümsemek ve özümsetmektir. Legal olanaklardan ne kadar iyi yararlanıp, illegal görüşlere ne denli çok yandaş bulunursa, legal çalışma içinde karşılaşılan basınç o denli daha iyi göğüslenilebilir. En başta legalde çalışan kadronun kendisi, illegalin görüşlerini özümsemek için yoğun

İlegal ve legal çalışmanın birleştirilmesi, yalnızca bugünkü dönemin, proleter diktatörlüğünün arefesi döneminin tüm özelliklerinin değil, aynı zamanda, komünistlerin kazanamayacağı hiçbir çalışma alanı olmadığını ve de olamayacağını burjuvaziye kanıtlama zorunluğunun dayattığı mutlak bir ilkedir. Herşeyden önce şu olgu bunu dayatıyor. Burjuva demokratik legaliteye inanmayı sürdüren ve mutlaka bu aldanmışlıktan vazgeçirmemiz gereken geniş bir proleter tabaka ve daha da geniş proleter olmayan emekçi ve sömürülen yığınlar vardır. (Lenin, c.31, s.196)

çaba harcamalıdır.

Öteki basamak, illegal örgütle bağı güçlü tutmaktır. Legal çalışmada partinin en önemli dayanağı budur. Hem başarılı çalışabilmesi için yol göstericilik, denetim açısından, hem de gereğinde illegale geçebilmesi açısından illegal örgütle bağ, gerçekte çok önemli bir dayanaktır.

Bu iki basamağı birlikte içeren şey, legalle illegali birbirine bağlayan ana halka parti disiplindir. Tarihte bu disiplini parçalayan, çalıştığı legal örgütün disiplinini onun önüne koyan büyük adamlar bile sonunda ne burjuvaziye, ne proletaryaya yararı bildikleri zavallı bir konuma düşmüşlerdir.

Legalde çalışan kadrolar için parti disiplini canalcı önem taşır. Onlar çok "büyük" bir legal örgütün çok "saygın" adı geçen "ünlü" bir sayılsalar da geçen "ünlü" bir sayılsalar da partinin birer neferi olduklarını unuttukları ve parti disiplinini boşladıkları an, legal çalışmanın tuzağına düşmüş birer kurban durumuna düşerler. Legal olanaklardan yararlandıklarını sanarak, onların esiri olurlar.

Lenin'in tüm yarı-legal ve legal olanaklardan yararlanmakla görevli hücre ve komiteler için şu dedikleri çok öğreticidir:

"Kimi zaman bu hücre ve komiteler çok küçük de olsa, bunlar parti geleneğiyle ve parti örgütlenmesiyle, belirli bir sınıf programıyla birbirlerine bağlı olacaktırlar. Ve böylece partinin iki ya da üç Sosyal-Demokrat (komünist — İ.S.) üyesi, sınırları belirsiz bir legal örgütün içine batmanın önüne geçebilecek ve her koşul altında, her ortamda ve her türlü durumlarda parti çizgisini izleyebilecek, kendi çevrelerini bütün partinin ruhu doğrultusunda etkileyebilecek ve çevrenin onları yutmasına izin vermeyeceklerdir." (Lenin, c.15, s.354)

İşte legal olanaktan yararlanmada komünist tavır, çevreyi illegal yönünde etkilerken, çevrenin yutucu etkilerine partiye daha sıkı sarılarak karşı koyabilmektir!

Herkes kolayca kabul eder ki, tüm silahları, düşmanın elinde bulunan ve bulunabilecek olan tüm savaş araç ve yöntemlerini kullanma eğitimi yapmayan bir ordu akılsızca davranıyor, hatta suç işliyordur. Bu siyasette savaş sanatından daha da geçerlidir. Siyasette, gelecekteki belirli koşullarda hangi savaşım yöntemlerinin uygulanacağını ve bizim avantajımıza olacağını bilmek daha da zordur. Eğer bütün savaşım biçimlerini uygulamayı öğrenmezsek, ciddi, hatta bazen belirleyici yenilgiye uğrayabiliriz..."
(Lenin, c.31, s.96)